

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
ABREVIERI.....	7
CAPITOLUL I	
CONSIDERAȚII INTRODUCȚIVE.....	9
1.1. Aspecte teoretice privind măsurile preventive. Scurtă abordare istorică.....	9
1.2. Contextul social politic în care a fost adoptată noua reglementare privind măsurile preventive și modificările survenite în materie după intrarea în vigoare a noii reglementări.....	13
1.3. Rolul măsurilor preventive privative de libertate în general și a arestului la domiciliu în special în ocrotirea ordinii publice și a siguranței naționale	18
1.4. Scopul și necesitatea cercetării științifice	21
CAPITOLUL II	
ASPECTE CU CARACTER GENERAL PRIVIND REGLEMENTAREA ARESTULUI LA DOMICILIU ÎN LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ.....	24
2.1. Conținutul măsurii arestului la domiciliu	24
2.2. Condițiile și cazurile luării măsurii arestului la domiciliu.....	32
2.2.1. Condiții generale	33
2.2.2. Condiții speciale	40
2.3. Noțiunea de „domiciliu”	68
CAPITOLUL III	
ASPECTE CU CARACTER PARTICULAR PRIVIND MĂSURA ARESTULUI LA DOMICILIU	75
3.1. Luarea măsurii arestului la domiciliu.....	75
3.1.1. Procedura în cursul urmăririi penale	75
3.1.2. Procedura în cursul camerei preliminare.....	106
3.1.3. Procedura în cursul judecății.....	120

3.2. Prelungirea măsurii arestului la domiciliu în cursul urmării penale. Durată totală.....	128
3.3. Verificarea măsurii arestului la domiciliu după sesizarea de către procuror a instanței de judecată	141
3.3.1. Procedura în cursul camerei preliminare.....	141
3.3.2. Procedura în cursul judecății	148
3.4. Încetarea de drept a măsurii arestului la domiciliu	152
3.5. Înlocuirea măsurii arestului la domiciliu	157
3.6. Revocarea măsurii arestului la domiciliu	159
3.7. Dispoziții speciale privind minorii.....	162

CAPITOLUL IV

PUNEREA ÎN EXECUTARE A MĂSURII PREVENTIVE A ARESTULUI

LA DOMICILIU	165
--------------------	-----

CAPITOLUL V

PRINCIPII STATUATE ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A

DREPTURILOR OMULUI CU PRIVIRE LA ARESTUL LA DOMICILIU	176
---	-----

5.1. Cauza Mancini c. Italiei	176
5.2. Cauza Nikolova c. Bulgariei	178
5.3. Cauza Dacosta Silva c. Spaniei.....	181
5.4. Cauza Vachev c. Bulgariei.....	182
5.5. Cauza Guzzardi c. Italiei	187
5.6. Cauza Pekov c. Bulgariei.....	193
5.7. Cauza Lavents c. Letoniei	197
5.8. Concluzii.....	202

CAPITOLUL VI

FORME DE DETENȚIE DOMICILIARĂ ÎN LEGISLAȚIA

ALTOR STATE.....	204
------------------	-----

6.1. Franța.....	204
6.2. Letonia.....	214
6.3. Italia	217
6.4. Portugalia	222
6.5. Elveția	233
6.6. Spania.....	235
6.7. Marea Britanie.....	236

CAPITOLUL VII

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI

ÎN MATERIE	240
7.1. O nouă reglementare a măsurii arestului la domiciliu ca măsură preventivă	240
7.2. Reglementarea arestului la domiciliu ca formă de executare a pedepsei	245
7.3. Reglementarea arestului la domiciliu ca etapă de probă anterioară liberării condiționate	258
7.4. Rolul poliției în realizarea arestului la domiciliu	266
BIBLIOGRAFIE.....	271

Considerații introductive

1.1. Aspecte teoretice privind măsurile preventive. Scurtă abordare istorică

Măsurile preventive fac parte din categoria măsurilor procesuale ce au fost definite în doctrină¹ ca fiind instituții de drept procesual penal puse la dispoziția organelor judiciare penale, ce constau în anumite privațiuni sau constrângeri, personale sau reale, determinate de condițiile și împrejurările în care se desfășoară procesul penal.

S-a arătat că prin funcțiunea urmărită de legiuitor, aceste măsuri funcționează ca mijloace legale de prevenire sau înlăturare a unor împrejurări sau situații de natură a pune în pericol eficiența desfășurare a procesului penal prin obstacolele, dificultățile și derutările pe care le pot produce².

În categoria măsurilor procesuale intră, alături de măsurile preventive, *măsurile de siguranță cu caracter medical*, ce pot fi luate cu caracter provizoriu în cursul procesului penal³ și *măsurile asigurătorii*, ce vizează indisponibilizarea unor bunuri în cursul procesului penal⁴ pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a acestora și care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune⁵. Spre deosebire de reglementarea anterioară, noul Cod de procedură

¹ V. Dongoroz, S. Kahane, G. Antoniu, C. Bulai, N. Iliescu, R. Stănoiu, *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală*, vol. V, ed. a 2-a, Ed. Academiei, Ed. All Beck, București, 2003, p. 308.

² *Ibidem* și N. Volonciu, A.S. Uzlău și alții, *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 418.

³ C. pr. pen. – Titlul V – Măsurile preventive și alte măsuri procesuale. Capitolul II – Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, art. 245-248.

⁴ Cu titlu de excepție, măsurile asigurătorii se pot menține și după finalizarea procesului penal.

⁵ C. pr. pen. – Titlul V – Măsurile preventive și alte măsuri procesuale. Capitolul III – Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, art. 249-256.

penală nu mai prevede expres ca măsuri procesuale *măsurile de ocrotire*, pe care le reglementează însă ca obligații ce revin organelor judiciare ulterior dispunerii de către acestea a arestării preventive.

Măsurile procesuale prezintă următoarele caracteristici: au caracter *optional*, nefiind obligatorii în procesul penal, putând fi dispuse în funcție de necesitate, de la situație la situație, au caracter *adiacent*¹ față de activitatea principală, respectiv efectuarea actelor procesuale și procedurale ce au drept finalitate stabilirea existenței faptelor penale, identificarea făptuitorilor și stabilirea vinovăției acestora în comiterea faptelor prevăzute de legea penală, au caracter *provizoriu* și *reversibil*, putând fi luate doar pe durata procesului penal și revocate ori de câte ori se constată că au dispărut împrejurările ce au determinat luarea acestora și au caracter *de constrângere*, fie cu caracter personal, fie cu caracter real, determinând o privare sau, după caz, o restricționare în exercitarea unor drepturi de către unii participanți la procesul penal².

În raport de natura drepturilor asupra cărora se exercită restrângerea, măsurile procesuale pot avea caracter *personal* (de exemplu, reținerea unei persoane pe o perioadă de 24 de ore) sau *real* (de exemplu, indisponibilizarea unor bunuri prin instituirea sechestrului).

Măsurile procesuale nu trebuie confundate cu măsurile procedurale, ce pot fi dispuse de organele judiciare în vederea bunei desfășurări a activității procedurale, cum ar fi de exemplu măsurile pe care le poate lua organul judiciar cu ocazia unei confruntări sau măsurile luate pentru a asigura solemnitatea ședinței de judecată³.

În ceea ce privește măsurile preventive în procesul penal, acestea sunt reglementate în Cod de procedură penală, respectiv Legea nr. 135/2010, atât în cadrul Părții generale, cât și în cadrul Părții speciale.

Dispozițiile legale din Partea generală, Titlul V, Capitolul 1, secțiunile 1-7 sunt destinate numai măsurilor preventive ce pot fi luate cu privire la persoana fizică care răspunde penal, cu prevederea în secțiunea a 8-a a unor dispoziții speciale de aplicare a măsurilor preventive față de minori, în timp ce pentru ipoteza angajării răspunderii penale a persoanei juridice,

¹ I. Istrate, *Libertatea persoanei și garanțiile ei procesuale*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1984, p. 26; I. Neagu, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 540.

² N. Volonciu, A.S. Uzlău și alții, *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 418.

³ M. Udroi, *Procedură penală, Partea Generală*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, p. 548.

măsurile preventive ce pot fi dispuse față de aceasta sunt reglementate în cuprinsul Titlului IV din cadrul Părții speciale a Codului de procedură penală, intitulat „Proceduri speciale”, Capitolul II, art. 493.

În ceea ce privește măsurile preventive, acestea sunt instituții de drept procesual penal cu caracter de constrângere, prin care suspectul sau inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite activități sau acțiuni care sunt de natură a se răsfrânge negativ asupra desfășurării procesului penal sau asupra atingerii scopului acestuia și anume acela de a asigura cadrul procesual pentru tragerea la răspundere penală a persoanelor care comit fapte de natură antisocială ce îmbracă forma infracțiunilor.

Plecând de la caracterul lor de constrângere, măsurile preventive au fost concepute ca măsuri procesuale puse la dispoziția organelor judiciare, pe care le pot dispune atunci când este necesară asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii suspectului sau inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată sau prevenirea săvârșirii unei alte infracțiuni.

Având în vedere că acestea implică o restrângere sau chiar o privare a libertății omului, una dintre valorile sociale fundamentale, măsurile preventive sunt guvernate de condiții a căror îndeplinire cumulativă este cerută de lege pentru a putea fi dispuse, condiții ce reprezintă totodată garanții instituite pe de o parte în favoarea individului și pe de altă parte împotriva acțiunii arbitrare a statului, aceasta cu atât mai mult cu cât măsurile se iau în cursul procesului penal, chiar înainte de înlăturarea prezumției de nevinovăție printr-o hotărâre penală definitivă.

Prin urmare, ori de câte ori se pune problema luării, menținerii, prelungirii sau confirmării unei măsuri preventive, dincolo de prevederile cuprinse în Codul de procedură penală, trebuie să se țină cont și de alte dispoziții aplicabile în materie, precum cele din Constituția României (art. 23), cele din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (în special art. 5 privind dreptul la libertate și siguranță, astfel cum a fost interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului), deciziile Curții Constituționale a României sau deciziile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unor recursuri în interesul legii sau în dezlegarea unor chestiuni de drept¹.

¹ N. Volonciu, A.S. Uzlău și alții, *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 420.

Noul Cod de procedură penală, intrat în vigoare la data de 01 februarie 2014, reglementează un număr de cinci măsuri preventive ce sunt împărțite în două categorii, respectiv cele *privative de libertate* (reținerea, arestul la domiciliu și arestarea preventivă) și cele *restrictive de libertate* (controlul judiciar și controlul judiciar pe cauțiune).

Măsurile preventive au existat dintotdeauna în legislațiile procesual penale ale României, dar sub denumiri și reglementări diferite.

Astfel, în Codul de procedură penală anterior, în vigoare din anul 1968¹, măsurile preventive ce se puteau dispune în cursul procesului penal erau reținerea, obligarea de a nu părăsi localitatea, obligarea de a nu părăsi țara și arestarea preventivă, la care se adăugau măsurile cu caracter subsecvent arestării preventive, și anume liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune².

Dacă măsura obligării de a nu părăsi localitatea a fost introdusă odată cu intrarea în vigoare a Codului, măsura obligării de a nu părăsi țara a fost introdusă la data de 01 iulie 2003, prin Legea nr. 281/2003 pentru completarea și modificarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale.

Codul de procedură penală din 1936³ prevedea ca măsuri preventive doar reținerea⁴ și arestarea preventivă⁵, la care se adăugau măsurile cu caracter subsecvent arestării preventive, și anume liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune⁶.

¹ Intrat în vigoare la data de 12 februarie 1968, republicat la data de 30 aprilie 1997, rectificat la data de 03 noiembrie 2003 și abrogat la data de 01 februarie 2014; în toată perioada de activitate a codului, normele sale au fost modificate și completate în mai multe rânduri.

² Art. 136.

³ Intrat în vigoare la data de 19 martie 1936, republicat la data de 13 februarie 1948, modificat ulterior în anii 1949, 1952 și 1960 și abrogat la data de 12 februarie 1968.

⁴ Cartea I – Dispoziții generale, Titlul VI – Diferite acte și măsuri procedurale, Capitolul IV – Efectuarea actelor de urmărire penală, Secțiunea I – Pornirea procesului penal, Art. 200 – art. 201.

⁵ Cartea I – Dispoziții generale, Titlul VI – Diferite acte și măsuri procedurale, Capitolul IV – Efectuarea actelor de urmărire penală, Secțiunea III – Mandatele și arestarea preventivă, Art. 249-261.

⁶ Cartea II – Urmărirea penală și trimiterea în judecată, Titlul I – Urmărirea penală, Capitolul VIII, art. 123-128.

În ceea ce privește Codul de procedură penală din 1864¹, acesta prevedea ca măsuri preventive emiterea unui mandat de depunere² și care în fapt reprezenta o formă de reținere pe o perioadă scurtă de timp și emiterea unui mandat de arestare, ce viza arestarea preventivă a persoanei cercetate, la care se adăuga măsura cu caracter subsecvent arestării și anume liberarea provizorie, dar doar pe cauțiune³.

Se remarcă astfel că de-a lungul timpului au fost prevăzute inițial ca măsuri preventive doar reținerea și arestarea preventivă, cu posibilitatea liberării provizorii din starea de arest, dar doar cu depunerea unei cauțiuni, pentru ca apoi să fie prevăzută posibilitatea liberării provizorii și sub o formă de control judiciar, pentru ca apoi să fie introdusă și o altă măsură preventivă, prevăzută distinct, și anume obligarea de a nu părăsi localitatea, urmată de obligarea de a nu părăsi țara.

1.2. Contextul social politic în care a fost adoptată noua reglementare privind măsurile preventive și modificările survenite în materie după intrarea în vigoare a noii reglementări

Potrivit expunerii de motive⁴ a Noului Cod de procedură penală, intrat în vigoare la data de 01 februarie 2014, adoptarea unor soluții noi s-a impus pentru crearea unui sistem juridic modern, menit să răspundă imperativelor creării unei justiții adaptate nevoilor sociale, precum și creșterii calității de care trebuie să dea dovadă acest serviciu public.

S-a arătat că la baza modificărilor aduse au stat realitățile vieții juridice de la acel moment ce au relevat lipsa de celeritate în desfășurarea proceselor penale, încrederea scăzută a justițiabililor în actul de înfăptuire a justiției, dar și costurile semnificative sociale și umane, toate traduse în consumul ridicat de resurse financiare și de timp, aspecte ce au condus la instalarea unui climat de neîncredere în eficacitatea procesului penal.

¹ Intrat în vigoare la data de 02 decembrie 1984, republicat la data de 09 noiembrie 1919 și abrogat la data de 19 martie 1936.

² Capitolul (Capu) VI – Despre mandatele de înfățișare, de depunere, de aducere și de arestare.

³ Capitolul (Cap.) VII – Despre libertatea provizorie și despre cauțiune.

⁴ Expunerea de motive a noului Cod de procedură penală, cuprinsă în H.G. nr. 829/2007, publicată în M. Of. nr. 556 din 14 august 2007.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 829/2007, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 556 din 14 august 2007, Partea I, prin care au fost adoptate tezele prelabile ale proiectului Noului Codul de procedură penală, se arată că nu s-a intenționat ca noile dispoziții procesual penale să prevadă soluții originale cu orice cost, aceasta în condițiile în care o bună parte din soluțiile existente în acel moment s-au dovedit a fi adecvate în practică, ci să modifice în mod adecvat acele soluții care au devenit depășite de realitatea juridică sau care au prezentat în practică anumite anomalii și să introducă soluții de noutate, fondate pe experiențe pozitive, toate ca urmare a analizei doctrinei din sistemele europene de drept.

Astfel, ca și soluții în materia deosebit de importantă a măsurilor preventive, în acord cu jurisprudența CEDO, s-au reglementat în mod expres, pe de o parte, principiul proporționalității măsurilor preventive cu severitatea acuzației aduse, iar pe de altă parte, principiul necesității acestora în realizarea scopului legitim urmărit prin luarea lor. Ca regulă generală, a fost reglementată obligația organelor judiciare de a informa în scris persoana supusă oricăreia dintre măsurile preventive asupra tuturor drepturilor legale pe care le are.

În ceea ce privește arestarea preventivă, la nivel de principiu s-a reglementat caracterul său de excepție și, totodată, caracterul subsidiar al măsurii față de celelalte măsuri preventive neprivative de libertate, aceasta pentru ca arestarea preventivă să poată fi dispusă doar în situația în care dispunerea unei alte măsuri preventive nu este suficientă în realizarea scopului legitim urmărit.

În scopul de a da eficiență principiilor expuse s-a prevăzut competența procurorului și a judecătorului de drepturi și libertăți, de a dispune în cursul urmăririi penale luarea măsurilor controlului judiciar și controlului judiciar pe cauțiune, ce sunt reglementate în mod distinct ca măsuri preventive, fiind astfel schimbată optica existentă cu privire la instituțiile controlului judiciar și cauțiunii, care puteau fi aplicate numai în cazul unui învinuit/inculpat ce a fost arestat preventiv în prealabil. Sub acest aspect, s-a specificat că sursa de inspirație a reglementării a constituit-o Codul de procedură penală francez, care reglementează la rândul său controlul judiciar ca măsură alternativă la arestarea preventivă.

Cu privire la instituția cauțiunii, s-a precizat că noutatea este dată de faptul că, spre deosebire de reglementarea anterioară, aceasta nu mai garantează doar participarea la procesul penal a inculpatului, ci și plata de către acesta a amenzii și a despăgubirilor stabilite pentru repararea pagubelor cauzate prin infracțiune, fiind stabilit totodată ca plata din

cauțiune a sumelor menționate să aibă prioritate față de confiscarea acestora, chiar și în împrejurarea înlocuirii, pe temeiuri de rea-credință, a controlului judiciar pe cauțiune cu arestul la domiciliu sau cu arestarea preventivă.

Față de jurisprudența statuată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, dar și prin raportare la Codurile de procedură penală ale țărilor membre ale Uniunii Europene, prin adoptarea noilor dispoziții procesual penale s-a urmărit reformularea cazurilor și condițiilor în care se poate dispune măsura arestării preventive.

Astfel, au fost prevăzute ca și cazuri generale în care se poate hotărî privarea de libertate a unei persoane, situațiile în care există pericolul de sustragere de la procesul penal, pericolul de influențare a desfășurării urmăririi penale și pericolul de săvârșire a unei alte infracțiuni. Totodată, în cazul infracțiunilor considerate a fi grave (de exemplu, cele îndreptate contra vieții și cele sancționate cu pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani), s-a prevăzut un caz special de privare de libertate, și anume cel al existenței unui pericol concret pentru ordinea publică.

Comparativ cu vechea reglementare, noile dispoziții stabilesc criteriile legale prin raportare la care să fie apreciat pericolul pentru ordinea publică și, totodată, instituie o trăsătură legală nouă a acestuia, respectiv caracterul său actual, ceea ce presupune probarea sa la momentul în care se dispune asupra privării de libertate.

Cu titlu de noutate absolută a fost reglementată o măsură preventivă nouă, *arestul la domiciliu*, având ca sursă de inspirație Codul de procedură penală italian, asigurându-se astfel extinderea posibilităților concrete de a individualiza măsurile preventive.

În expunerea de motive se mai arată că în respectarea caracterului preponderent preventiv al arestării ca măsură preventivă, după exemplul Codului de procedură penală italian, au fost prevăzute termenele maxime în care poate fi dispusă arestarea preventivă în faza de judecată.

Totodată, s-a reglementat prezența obligatorie a inculpatului doar la procedura de soluționare a cererii de înlocuire a măsurii preventive cu o altă măsură preventivă mai grea, pentru ca în cazuri precum soluționarea cererilor de revocare a măsurii preventive sau a căilor de atac formulate de inculpat împotriva încheierilor prin care s-a dispus asupra propunerii de dispunere/prelungire a arestării preventive, asupra înlocuirii unei măsuri preventive cu o măsură preventivă mai blândă sau a revocării arestării preventive, soluționarea acestora să se facă, în principiu, fără prezența obligatorie inculpatului și a procurorului.

În ceea ce privește persoanele minore s-a reglementat caracterul excepțional al privării de libertate în mod preventiv a acestora, doar dacă efectele pe care astfel de măsuri le au asupra personalității și dezvoltării lor nu ar fi disproporționate în raport cu scopul urmărit prin luarea măsurii.

În expunerea de motive s-a arătat că sursele de inspirație avute în vedere la elaborarea noilor dispoziții procesual penale au fost instrumente normative internaționale, printre care Codurile de procedură penală francez, german, italian, sârb și al Bosniei Herțegovina, dar și Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În concret, măsura arestului la domiciliu este o măsură preventivă ce poate fi dispusă față de inculpat în cursul procesului penal și care constă pe de o parte, în obligația impusă acestuia de a nu părăsi domiciliul unde locuiește, cel puțin nu fără încuviințarea organului judiciar care a luat măsura ori în fața căruia se află cauza, iar pe de altă parte, în obligația de a se respecta unele restricții.

Pe durata măsurii preventive inculpatul este obligat să se prezinte la toate chemările organului de urmărire penală, ale judecătorului de drepturi și libertăți, ale judecătorului de cameră preliminară ori ale instanței de judecată și să nu ia legătura cu persoana vătămată ori cu membrii de familie de-ai acesteia, cu ceilalți participanți la săvârșirea infracțiunii, cu martorii ori experții din dosar, precum și cu alte persoane stabilite de către organul judiciar.

În plus, se prevede că judecătorul sau instanța poate impune ca pe parcursul executării măsurii arestului la domiciliu inculpatul să poarte în mod permanent un sistem electronic de supraveghere, măsura ce însă nu își are aplicabilitate practică din cauza lipsei mijloacelor tehnice.

La solicitarea scrisă și motivată a inculpatului, judecătorul sau instanța, îi poate permite acestuia să părăsească imobilul în scopuri precum cele de a se prezenta la locul de muncă, de a participa la cursuri de pregătire profesională ori de învățământ sau la alte activități similare, de a-și procura mijloace esențiale necesare existenței, precum și în orice alte situații justificate temeinic, pentru o perioadă de timp determinată, dar numai dacă acest lucru este necesar în vederea realizării unor interese legitime ori drepturi ale inculpatului.

Cu toate acestea, se prevede că în cazuri urgente și pentru motive întemeiate, inculpatul are dreptul de a părăsi imobilul în lipsa permisiunii prealabile a judecătorului sau a instanței, dar numai pe perioada de timp

strict necesară și cu obligația de a încunoștința de îndată despre aceasta, pe de o parte, autoritatea sau organul desemnat cu supravegherea sa, iar pe de altă parte, organul judiciar care a dispus măsura arestului la domiciliu sau în fața căruia se află cauza.

În sarcina instituției, organului sau autorității desemnate de organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu, se prevede obligația de a verifica periodic respectarea de către inculpat a măsurii și a obligațiilor, iar în situația în care constată nerespectarea acestora, să sesizeze de îndată organul în fața căruia se află în lucru cauza.

În realizarea supravegherii măsurii arestului la domiciliu și a obligațiilor impuse inculpatului, organul de poliție are dreptul să pătrundă în imobilul unde măsura se execută, fără a fi necesar acordul inculpatului ori al celorlalte persoane care locuiesc împreună cu inculpatul.

În cazurile în care inculpatul nu respectă cu rea-credință măsura arestului la domiciliu sau obligațiile care îi revin ori există suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit cu forma de vinovăției a intenției o nouă infracțiune pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa, judecătorul ori instanța de judecată, la cerere sau din oficiu, poate hotărî în condițiile legale înlocuirea măsurii arestului la domiciliu cu cea a arestării preventive¹.

În ceea ce privește perioada de timp pe care poate fi luată măsura arestului la domiciliu, dispozițiile legale prevăd că aceasta se dispune în faza de urmărire penală pe o durată de cel mult 30 de zile, ce poate fi prelungită dacă se mențin temeiurile care au determinat dispunerea măsurii ori au apărut alte temeiuri noi, fiecare prelungire neputând însă să depășească 30 de zile, durata maximă în cursul fazei de urmărire penală fiind de 180 de zile.

În cursul camerei preliminare și al judecății, arestul la domiciliu se dispune pe o perioadă de 30 de zile, ce poate fi menținut, fără ca în total durata măsurii să depășească jumătatea maximului special prevăzut de lege pentru infracțiunea cu care a fost sesizată instanța de judecată și în niciun caz mai mult de 5 ani².

În țara noastră interdicția de a nu părăsi domiciliul pe o anumită perioadă este reglementată doar ca măsură preventivă, ce poate fi luată în cursul procesului penal până la judecarea definitivă a cauzei, atunci când este necesară în scopul bunei desfășurări a urmăririi penale sau a

¹ Art. 221 C. pr. pen.

² Art. 222 și 239 C. pr. pen.

judecării, al împiedicării sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată sau al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni.

În schimb, în legislația altor state, astfel cum vom vedea în continuare, aceasta este incidentă și în faza de executare a pedepsei, fie ca modalitate alternativă de executare a pedepsei închisorii, în regim de detenție domiciliară, iar nu într-un sistem penitenciar, fie ca măsură intermediară între executarea pedepsei închisorii în regim de detenție penitenciară și liberarea condiționată, pentru a facilita reintegrarea socială graduală a condamnatului.

1.3. Rolul măsurilor preventive privative de libertate în general și a arestului la domiciliu în special în ocrotirea ordinii publice și a siguranței naționale

Conceptul de „ordine publică” a primit mai multe definiții de-a lungul timpului. Potrivit uneia dintre acestea, de natură juridică, ordinea publică este o stare de drept și de fapt care permite înfăptuirea și menținerea echilibrului necesar funcționării optime a societății, în condițiile reglementărilor juridice interne în vigoare, consacării, apărării și respectării drepturilor și libertăților fundamentale de care trebuie să se bucure cetățenii, a avutului public și privat și a celorlalte valori supreme, în scopul promovării și al afirmării progresului social.

Plecând de la definiția menționată și de la terminologia consacrată de Constituție, ordinea publică desemnează starea de legalitate, de echilibru și pace socială prin care se asigură liniștea publică, siguranța persoanei, a întregii colectivități și a bunurilor, sănătatea și morala publică a cărei menținere, potrivit principiilor și normelor constituționale, se realizează prin măsuri de constrângere specifice¹.

Potrivit unei alte concepții, mai generale, una dintre formele de realizare și menținere a ordinii publice și siguranței naționale o reprezintă însăși aplicarea normelor de drept.

Deși libertatea individuală, libera circulație, dreptul la informație, protecția proprietății private și garantarea ei sunt drepturi și libertăți fundamentale consacrate prin acte internaționale și prin Constituția României, totuși, prin art. 53 din legea fundamentală se admite că în

¹ www.academia.edu: I. Drăghici, Referat „Conceptul de Ordine Publică și reflectarea lui în legislația actuală”.

vederea apărării siguranței naționale, a ordinii publice, a sănătății și morale publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor sau a desfășurării instrucției penale, restrângerea exercițiului acestora poate fi dispusă cu condiția să existe proporționalitate cu situația care a determinat-o și să se aplice în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății¹.

Potrivit Strategiei Naționale de Ordine Publică și Siguranță Națională a României pentru anii 2015-2020², printre riscurile și vulnerabilitățile identificate la nivelul Uniunii Europene și la nivel național se numără diversitatea și amploarea fenomenului infracțional, modalitățile de realizare, persistența, tendința de generalizare, caracterul pronunțat transfrontalier al acestuia și mobilitatea ridicată a grupărilor de criminalitate organizată, precum și utilizarea de către acestea a noilor posibilități tehnologice.

În urma analizelor efectuate a rezultat că anumite categorii de infracțiuni săvârșite de grupările de criminalitate organizată au un impact major asupra ordinii publice și siguranței cetățeanului, printre care traficul de ființe umane, migrația ilegală, consumul și traficul de droguri, fraudă și evaziunea fiscală ori contrabanda cu produse accizabile, corupția, criminalitatea informatică sau contrafacerea și infracțiunile care aduc atingere drepturilor de proprietate intelectuală. În afară de acestea, se impune precizarea că toate faptele antisociale și care au fost apreciate de legiuitor ca fiind suficient de grave pentru a fi incriminate ca infracțiuni, aduc atingere ordinii publice și siguranței cetățeanului.

Combaterea și prevenirea comiterii de infracțiuni se realizează de către organele judiciare prevăzute de lege, prin exercitarea acțiunii penale în cadrul unui proces penal și care are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care se fac vinovate de săvârșirea de infracțiuni³.

În vederea desfășurării normale a procesului penal și a realizării scopului său, se poate ivi necesitatea folosirii unor mijloace de constrângere împotriva inculpatului, prin care să fie împiedicată obstrucționarea de către acesta a urmăririi penale sau a procedurilor ulterioare trimiterii

¹ G. Theodoru, *Tratat de drept procesual penal*, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 425.

² www.mai.gov.ro.

³ Potrivit art. 14 alin. (1) C. pr. pen., acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.